

'Computerles op school vrij zinloos'

Door Paul Seelen

MAASTRICHT • Kinderen op school computervaardigheden bijbrengen heeft weinig zin. Investeren in kleinere klassen, meer leraren of moeilijke vakken zoals wiskunde is veel belangrijker. Dat zegt de Maastrichtse econoom B. ter Weel. In het onderwijs is informatie- en communicatietechnologie (ICT) een hype. De overheid pompt honderden miljoenen euro's in programma's om leerlingen computervaardigheden bij te brengen. Met als doel de kansen van kinderen op de arbeidsmarkt te vergroten. Volgens Ter Weel bieden computervaardigheden echter geen enkele garantie op een baan met een goed inkomen.

En dan is er volgens Ter Weel nog een tweede reden om er op school niet te veel aandacht aan te besteden: wat kinderen nu leren, is over drie jaar alweer achterhaald. Wat mensen van de computer moeten weten, leren ze wel als ze er echt mee moeten gaan werken, zo concludeert hij uit met name Amerikaanse cijfers. Ter Weel promoveert 20 september op 'de computerisering van de arbeidsmarkt'.

ZIE OOK ► PAGINA A6

Digitale tweedeling een mythe

Doemdenkers waarschuwen al jaren voor een digitale tweedeling. Mensen die niet (goed) met computers om kunnen gaan, zouden de boot gaan missen. Genoeg moeten nemen met tweederangs banen en inkomens. De Maastrichtse promovendus Bas ter Weel vindt het allemaal maar onzin.

Door Paul Seelen

MAASTRICHT • In de film 'Modern Times' (1936) speelt Charley Chaplin een werknemer die wanhopig strijdt tegen de oprukkende techniek. De techniek die hem steeds meer werk uit handen neemt, en uiteindelijk overbodig maakt: de komiek komt in een gesticht terecht. Een gemakkelijke film, met een tot denken stemmende boodschap.

Angst voor nieuwe technologieën is van alle tijden. Was in het begin van de twintigste eeuw de mechanisering in de fabriek (de lopende band die door Ford geïntroduceerd werd) het schrikbeeld, driekwart eeuw later is dat de computer. Doemdenkers (politici en wetenschappers) waarschuwen voor de (digitale) tweedeling die zou ontstaan tussen mensen die goed met computers om kunnen en mensen die dat niet kunnen. Of hun angst terecht is? Er was tot nog toe nauwelijks iets zinnigs over te zeggen. Er was immers nog nauwelijks serieus onderzoek naar de effecten van het al maar toenemende computergebruik op de werkvloer verricht. Maar er gloort

hoop. De Maastrichtse econoom Bas ter Weel (27) promoveert 20 september op het onderwerp, en rekent met behulp van Amerikaanse, Britse, Duitse en (enkele) Nederlandse cijfers af met hardnekkige vooroordelen.

Het is een feit dat mensen die met een computer werken, meer verdienen dan mensen die dat niet doen. Ter Weel: „Er wordt dan gezegd dat dat komt doordat ze beter met die computer kunnen omgaan. De reden is echter een andere: de hoogte van hun loon bepaalt het computergebruik en niet de vaardigheid. Dus, deze mensen verdienen al meer voordat ze de computer gingen gebruiken.” De computer neemt doorgaans routinewerk van de mens over. Een romanschrijver als Mülich kan daardoor sneller en efficiënter zijn verhaal intikken en meer aandacht besteden aan creatief denkwerk: de inhoud van zijn verhaal en zijn schrijverstalent bepalen dus in steeds hogere mate de hoogte van de beloning.”

Wat voor Mülich geldt, geldt volgens Ter Weel voor iedereen die beroepsmatig met een computer werkt. De ondernemer zou geen ondernemer zijn als hij daarvan niet zou proberen te profiteren. In de jaren zeventig van de vorige eeuw begon hij zijn werknemers met computers uit te rusten. Te beginnen met de meestverdienden; „logisch”, zegt Ter Weel, „want computers waren in die tijd kostbaar, en bij de toplaag was de grootste besparing op de loonkosten en efficiencywinst te behalen.” Er ontstond een kloof tussen gebruikers en niet-gebruikers. Vol-

gens Ter Weel wordt die kloof nu echter gedicht. Met het goedkoper worden van de computer blijkt het rendabel geworden ook werknemers met lagere lonen van een computer te voorzien - tot de cassière (computergestuurde kassa) en de taxichauffeur (gps) toe. Waar in Duitsland in het midden van de jaren tachtig 18,7 procent met een computer werkte, was dat in 1997 al 58,8 procent, en nu al meer dan 60 procent! De productiviteit blijkt bij ongeschoolde arbeidskrachten (mavo en lager) verhoudingsgewijs even sterk te stijgen, dan bij geschoolde arbeidskrachten (hbo, universiteit). Op termijn, verwacht Ter Weel, zal daarom een nivellering plaatsvinden.

De tijdelijke inkomensverschillen die door het werken met een computer ontstaan zijn, zullen verdwijnen. „De digitale tweedeling is een mythe”, concludeert de econoom. Het is niet de enige mythe die Ter Weel in zijn proefschrift doorprikt. Een andere is dat computergebruik vooral voorbehouden zou zijn aan mensen die een hoge opleiding genoten hebben, veel ervaring hebben en relatief jong zijn. Door het goedkoper worden van computers en nieuwe applicaties is het computergebruik steeds gelijkmatiger verdeeld over rangen en standen, toont Ter Weel aan. Ook de bewering dat veel mensen niet in staat zijn met een computer te werken, klopt volgens Ter Weel niet. „De meeste werknemers krijgen plots een pc voor de neus gezet. Na twee dagen zweten kan bijna iedereen ermee werken. De computer wordt bovendien steeds ge-

bruiksvriendelijker. De technologie past zich aan de gebruiker aan.”

ICT is in het onderwijs een hype. Scholen, zo wordt geroepen, moeten kinderen computervaardigheden bijbrengen. Zou dat niet gebeuren, dan zouden die kinderen later in het bedrijfsleven aan de achterste mem komen te hangen. Ter Weel is het hier niet mee eens. „Het is duidelijk dat er nooit goed over nagedacht is”, zegt hij. „Investeren in computervaardigheden is vrij zinloos. De techniek verandert snel. Wat kinderen nu leren is over drie jaar achterhaald. Wat je van de computer moet weten, leer je wel als je er echt mee moet gaan werken. Je marktwaarde wordt door 'voorkennis' niet hoger. Je kunt er beter voor zorgen dat je je talen fatsoenlijk beheerst en kunt rekenen.”

Steeds meer lessen worden via de computer gegeven (e-learning, de computer als leraar). Ook daar plaatst Ter Weel vraagtekens bij: „Uit onderzoek in Israël blijkt dat leerlingen bij wiskunde en talen juist slechter scoren dan bij traditioneel onderwijs. Een computer kan een nuttig hulpmiddel zijn, maar hoe we hem moeten gebruiken, weten we eigenlijk nog niet.” Wat in zijn proefschrift staat, heeft Ter Weel de afgelopen maanden al enkele keren tijdens spreekbeurten verkondigd. Sommige wetenschappers en politici lijken van de conclusies van zijn onderzoek niet gediend. „Een grote groep mensen heeft er baat bij het beeld van de digitale tweedeling in stand te houden”, concludeert de Maastrichtse promovendus.